

**อิทธิพลของการรับรู้ข่าวสารเกษตรปลอดภัยและหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยของเกษตรกร
ชุมชนบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่***
**The Influence of Awareness of Safe Agricultural Information
and The Philosophy of Sufficiency Economy on the Practices
of Safe Agriculture Among Community Farmers in Baan
Muang Kham, Pong Yang Sub-district, Mae Rim District,
Chiang Mai Province**

อัทธ์ อัจฉริยมนต์รี, นครินทร์ พรธิปไหว, กิตติศักดิ์ โชติกเดชาณรงค์ และชุติวาลัญช์ เสมมหาศักดิ์

Att Atchariyamontree, Nakarin Pripwai, Kittisak Chotikadachanarong

and Chutiwalanch Semmahasak

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ประเทศไทย

Chiang Mai Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 62886010@g.cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) และการรับรู้ข่าวสารด้านเกษตรปลอดภัย 2) ระดับการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัย 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข่าวสารด้านเกษตรปลอดภัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติเกษตรปลอดภัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครัวเรือนเกษตรกรในหมู่บ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 220 ครัวเรือน โดยกำหนดให้ตัวแทนครัวเรือนเป็นผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

*ได้รับบทความ: 6 กุมภาพันธ์ 2568; แก้ไขบทความ: 19 มิถุนายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 27 มิถุนายน 2568

Received: February 6, 2025; Revised: June 19, 2025; Accepted: June 27, 2025

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) โดยรวมของเกษตรกรชุมชนบ้านม่วงคำอยู่ในระดับ “มาก” โดยมีค่าเฉลี่ย 3.93 ± 0.952 ในขณะที่การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตรปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ± 0.836
2. ระดับการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรชุมชนบ้านม่วงคำ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.39 ± 0.820 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด”
3. การรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) และการรับรู้ข่าวสารด้านเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรชุมชนบ้านม่วงคำ มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลใน “เชิงบวก” ต่อการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัย

คำสำคัญ: การรับรู้ข่าวสาร; เกษตรปลอดภัย; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of this research were: 1) the level of awareness of the sufficiency economy philosophy (SEP) and the perception of safe agriculture information, 2) the level of compliance with safe agricultural practices, and 3) the relationship between SEP awareness and the perception of safe agriculture information influencing compliance with safe agricultural practices. It is mixed-methods research. The study involved 220 farming households in Bann Muang Kham, Pong Yang Subdistrict, Mae Rim District, Chiang Mai Province, with one representative from each household providing the data. The research tools included questionnaires, and data were analyzed using descriptive statistics (percentage, mean, and standard deviation) and multiple regression analysis.

The findings revealed that:

1. The overall awareness of the Sufficiency Economy Philosophy (SEP) among farmers in Baan Muang Kham community was rated "high," with a mean score of 3.93 ± 0.952 . Similarly, the overall awareness of safe agriculture information was also rated "high," with a mean score of 4.11 ± 0.836 .
2. The level of safe agricultural practices among farmers in Baan Muang Kham community was rated "very high," with a mean score of 4.39 ± 0.820 .

3. The awareness of the Sufficiency Economy Philosophy (SEP) and agricultural safety information among farmers in Baan Muang Kham community has a positive relationship or influence on their compliance with Safe Agricultural Practices.

Keywords: Awareness; Safe Agricultural Practices; The Sufficiency Economy Philosophy

1. บทนำ

การเกษตรกรรมเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย และมีบทบาทสำคัญในทุกมิติต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม ความสำคัญของการเกษตรไม่ได้้อยู่แค่ในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความมั่นคงทางอาหาร การสร้างงาน สร้างรายได้ การอนุรักษ์วัฒนธรรม และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในอดีตการปฏิวัติเขียว (green revolution) ทำให้การเกษตรกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการใช้สารเคมีทางการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ใช้ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เกิดการปนเปื้อนของสารเคมี จนทำให้เสียความสมดุลของระบบนิเวศ ดังนั้นในการใช้สารเคมีทางการเกษตรอาจช่วยเพิ่มผลผลิตได้ดี แต่หากเกษตรกรยังไม่มีความเข้าใจในการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยที่ถูกต้องแล้ว ในระยะยาวอาจเป็นการสร้างภาระหนี้สินทางการเงินให้แก่ครัวเรือน และไม่สามารถสร้างระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืนได้ (ชลธิชา นิवासประภฤติ, 2565) สำหรับการเกษตรปลอดภัย หรือการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (good agricultural practices: GAP) ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อเกษตรกรผู้ผลิต และผู้บริโภค ลดการปนเปื้อนของสารเคมีต่อสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ (IFOAM, 2022) โดยเกษตรกรลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรลง รวมถึงมีการเก็บเกี่ยวในระยะที่ปลอดภัย (อาทิตยา พงษ์พรหม, 2562) นอกจากนี้ ยังเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการปรับเปลี่ยนพื้นที่การเกษตร โดยเน้นการผลิตพืชพื้นบ้านที่สามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตตามฤดูกาล ซึ่งมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตการยังชีพในชุมชนและครัวเรือน ขับเคลื่อนพร้อมกับวิถีทางสังคมที่มีความเกื้อกูล เอื้อเพื่อ แบ่งปันให้แก่เพื่อนบ้าน และให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่น (กิตติศักดิ์ ทองมีทิพย์, 2564, หน้า 132-162)

อย่างไรก็ตามในการส่งเสริมพัฒนาและให้ความรู้ข่าวสารเกษตรปลอดภัยยังคงมีความสำคัญต่อการเกษตรกรรมในชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างการรับรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นองค์ความรู้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ได้ทรงพระราชทานในการทรงงานเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของพสกนิกรชาวไทย และทรงได้ทดลองจนเป็นผลที่ได้พิสูจน์แล้วว่าสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างยั่งยืน (โปรดปราน เสริญวงศ์สัตย์, 2566, หน้า 1-12) ซึ่งมีแนวทางที่มุ่งเน้นความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและความเข้มแข็งของมนุษย์ (มนัส สุวรรณ และคณะ, 2564, หน้า 1-14) หรือหลักคิดที่ชี้แนะทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนบนทางสายกลางอย่าง

มีเหตุผล (เกษม วัฒนชัย และจิริยา อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555) อีกทั้งในความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมกัน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวรวมถึงเงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็น พื้นฐานสำคัญ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2550) จากอดีตจนถึงปัจจุบันมีหลายชุมชนที่มีพื้นฐานการเกษตรกรรม เป็นหลักได้น้อมนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติแบบไม่ยึดติดตำรา ปรับตามบุคคล ภูมิสังคม สภาพพื้นที่ และสถานการณ์หรือแนวคิด ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ (ผการัตน์ พินิจวัฒน์, 2565, หน้า 202-212) โดยมุ่งเน้นในการพัฒนา “คน” ให้สามารถอยู่ในภูมิสังคมได้ อย่างสมดุล มั่นคง และนำไปสู่ความยั่งยืน (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2565) กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรับรู้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนท้องถิ่น ยังคงมีความสำคัญต่อการพัฒนาภาคการเกษตรกรรม ของประเทศตามบริบทภูมิสังคมที่หลากหลาย โดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการเกษตรกรรมที่ยั่งยืนในระดับสากล (IFOAM, 2022)

สำหรับชุมชนบ้านม่วงคำเป็นระบบการเกษตรบนพื้นที่สูง ผสมผสานกับระบบ วนเกษตร มีการผลิตพืชผักและไม้ผลเป็นพืชหลัก เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีผู้นำชุมชนที่มีความสามารถในการ บริหารจัดการชุมชนได้ดี (ณัฐพล ขานหมัด, 2560) โดยนโยบายของชุมชนที่สำคัญ คือ เน้นรวมกลุ่มกัน เพื่อความพอเพียง ไม่เน้นการแสวงหาผลกำไร ชุมชนมีความสามัคคี และร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินงานให้สำเร็จ จึงทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่า เกษตรกรในชุมชนบ้านม่วงคำที่ได้รับรู้และเข้าใจในหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการรับรู้ข่าวสารเกษตรปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง จะสามารถทำให้ เกษตรกรพัฒนาองค์ความรู้ในการปฏิบัติเกษตรปลอดภัย (GAP) ได้ดีมากขึ้น

ดังนั้นผลการวิจัยนี้จะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมเกษตรปลอดภัย และผลักดันให้ หมู่บ้านม่วงคำเป็นชุมชนต้นแบบของการทำเกษตรปลอดภัยภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศาสตร์พระราชาก็แก่คนในชุมชน และชุมชนอื่นๆ ได้ต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกษตร ปลอดภัยของเกษตรกรชุมชนบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรชุมชนบ้านม่วงคำ ตำบล โป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกษตรปลอดภัย และการรับรู้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อองค์ความรู้ในการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยของชุมชนบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยคือ คริวเรือนเกษตรกรบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 220 คริวเรือน โดยกำหนดให้ตัวแทนคริวเรือน คริวเรือนละ 1 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ แหล่งข้อมูลที่รวบรวมเพื่อใช้ในการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นคำถามปลายปิด 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ตอนที่ 2 ระดับความรู้ในการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัย ตอนที่ 3 การรับรู้ข่าวสารด้านเกษตรปลอดภัย และตอนที่ 4 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้ผ่านกระบวนการทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการทดสอบค่าความตรงของเนื้อหา ค่า IOC เท่ากับ 0.74 และความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) คือ 0.81 เกณฑ์การแปลผลแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มาก (3.41-4.20) ปานกลาง (2.61-3.40) น้อย (1.81-2.60) และน้อยที่สุด (1.00-1.80) ตามลำดับ และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อ การวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1) ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) 2) การรับรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข่าวสารด้านเกษตรปลอดภัย และระดับการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัย ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ 3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกษตรปลอดภัย ที่มีผลต่อตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัย โดยการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

จริยธรรมการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล โดยการนำเสนอโครงร่างวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และได้ผ่านความเห็นชอบการทำวิจัย รหัสโครงการ IRBCMRU 2022/010.07.01 ในวันที่ 11 มีนาคม 2565 ผู้วิจัยจึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งการวิจัยสิ้นสุด

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการรับรู้ข่าวสารเกษตรปลอดภัยและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรชุมชนบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริ่ม จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล รวมถึงข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (56.40%) เป็นเพศหญิง ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก (51.80%) เกษตรกรทั้งหมดมีอายุเฉลี่ย 59 ปี และส่วนใหญ่ (35.90%) อยู่ในช่วงอายุ 60-69 ปี รองลงมา (25.50%) อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี มากกว่าครึ่งหนึ่ง (74.50%) ได้รับความศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรสเกือบทั้งหมด (57.30%) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน สำหรับพื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่ (50.5%) ได้มาจากการเช่าที่ดินมากกว่าการเป็นเจ้าของที่ดินเอง โดยชนิดพืชที่ปลูก 5 อันดับแรก ได้แก่ มะเขือเทศ ไม้ตัดดอก ไรสมารี ผักคะน้า และผักสลัด ตามลำดับ เน้นการปลูกเพื่อการค้าโดยผ่านพ่อค้าคนกลางเป็นหลัก (91.40%) และขายด้วยตนเองในหมู่บ้าน (8.60%) แต่ยังคงมีส่วนหนึ่งที่ได้เก็บไว้บริโภคภายในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ (87.20%) อยู่ในช่วงระหว่าง 5,000-30,000 บาทต่อเดือน ส่วนมากไม่มีหนี้สิน (79.50%) มากกว่าครึ่งหนึ่ง (52.30%) มีการออมเงินในสหกรณ์การเกษตร และธนาคารพาณิชย์ เป็นหลัก ครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ (61.40%) เป็นสมาชิกในกลุ่มต่างๆ ของหมู่บ้าน ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสตรี และกลุ่มอาชีพต่างๆ เป็นต้น โดยการรวมกลุ่มต่างๆ นี้เกิดจากชาวบ้านรวมตัวกันจัดตั้งโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

1. การรับรู้ข้อมูลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในประเด็นการรับรู้ SEP ของเกษตรกรบ้านม่วงคำ พบว่า ส่วนใหญ่มีผลของระดับการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.93 ± 0.952 ซึ่งเมื่อพิจารณาคูณลักษณะและเงื่อนไขของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เกษตรกรหมู่บ้านม่วงคำมีระดับการรับรู้ใน 5 ด้านมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันในระดับ “มาก” ได้แก่ ด้านความมีเหตุผล ด้านความรู้ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านความพอประมาณ และด้านคุณธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.05 ± 0.952 , 3.94 ± 0.964 , 3.93 ± 0.953 , 3.92 ± 0.955 และ 3.85 ± 0.938 ตามลำดับ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรปลอดภัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในประเด็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรบ้านม่วงคำ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ± 0.836 โดยข้อมูลแสดงให้เห็นถึงระดับการรับรู้ประโยชน์ของเกษตรปลอดภัยต่อการพัฒนาชุมชนบ้านม่วงคำ และการรับรู้หลักการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยจากการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” เท่ากับ 4.12 ± 0.838 และ 4.10 ± 0.835 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเกษตรปลอดภัยในเกษตรกรหมู่บ้านม่วงคำ จำนวน 220 คน

การรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการรับรู้
1. ด้านความพอประมาณ	3.92	0.955	มาก
2. ด้านความมีเหตุผล	4.05	0.952	มาก
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	3.93	0.953	มาก
4. ด้านความรู้	3.94	0.964	มาก
5. ด้านคุณธรรม	3.85	0.938	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.93	0.952	มาก
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกษตรปลอดภัย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการรับรู้
1. การรับรู้ประโยชน์ของเกษตรปลอดภัย	4.12	0.838	มาก
2. การรับรู้หลักการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยจากหน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น	4.10	0.835	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.11	0.836	มาก

2. ระดับการปฏิบัติของเกษตรกรตามหลักเกษตรปลอดภัย เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในประเด็นของการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัย ทั้งหมด 20 ประเด็นของเกษตรกรบ้านม่วงคำ พบว่า ในภาพรวมแล้วเกษตรกรบ้านม่วงคำมีการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประเด็นแรกที่เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ 1) การเว้นระยะการใช้สารเคมีอย่างน้อย 14 วันก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.60±0.743) 2) การหลีกเลี่ยงการใช้น้ำจากแหล่งใกล้คอกปศุสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.55±0.807) 3) การจัดเก็บปัจจัยการผลิตให้แยกจากกันและห่างจากฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.54±0.736) 4) สถานที่เก็บสารเคมีควรอยู่ห่างจากฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.54±0.754) และ 5) ไม่เผาทำลายภาชนะสารเคมีที่ใช้หมดแล้ว (ค่าเฉลี่ย 4.54±0.784) แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีต้นทุนองค์ความรู้ในการปฏิบัติตามแนวทางเกษตรปลอดภัยที่ดี โดยเฉพาะการลดความเสี่ยงของสารตกค้าง และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนของตนเอง ในขณะที่ประเด็นที่เหลือยังคงอยู่ในระดับที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจและนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของเกษตรกร ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยควบคู่ไปกับการลดความเสี่ยงต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรหมู่บ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ประเด็นการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. การเกษตรปลอดภัยต้องเว้นระยะการใช้อย่างน้อย 14 วันก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิต	4.60	0.743	มากที่สุด
2. แหล่งน้ำที่อยู่ใกล้คอกปศุสัตว์ไม่ควรนำมาใช้ในการเพาะปลูก	4.55	0.807	มากที่สุด
3. การจัดเก็บปัจจัยการผลิตไม่ควรอยู่ในห้องเดียวกันทั้งหมดและควรอยู่ให้ห่างไกลจากฟาร์ม	4.54	0.736	มากที่สุด
4. สถานที่เก็บสารเคมีควรอยู่ห่างจากฟาร์มเกษตรแต่อาจไม่สะดวกในการนำมาใช้	4.54	0.754	มากที่สุด
5. ภาชนะบรรจุสารเคมีทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้วไม่ควรนำไปเผาทำลาย	4.54	0.784	มากที่สุด
6. หลังจากบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานตามแนวทางเกษตรปลอดภัย ต้องลงลายมือชื่อทุกครั้ง	4.52	0.813	มากที่สุด
7. สามารถใช้น้ำเสียที่ได้รับการบำบัดแล้วจากโรงงานอุตสาหกรรมได้	4.42	0.821	มากที่สุด
8. การเกษตรปลอดภัยให้ความสำคัญกับเกษตรกรผู้ผลิตเท่าเทียมกันกับผู้บริโภค	4.40	0.762	มากที่สุด
9. เกษตรปลอดภัยมีการปฏิบัติแตกต่างกับเกษตรอินทรีย์	4.39	0.839	มากที่สุด
10. กระสอบปุ๋ยเคมี หรือภาชนะที่ใช้บรรจุสารเคมีทางการเกษตร ไม่ควรนำมาใช้ใส่ในขณะที่กำลังเก็บเกี่ยวผลผลิต	4.38	0.832	มากที่สุด
11. ก่อนการขอรับรองเกษตรปลอดภัยต้องมีข้อมูลการใช้ที่ดินของตนเอง ย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี	4.38	0.849	มากที่สุด
12. การขอรับรองแหล่งผลิตพืชในแนวทางเกษตรปลอดภัย ต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่	4.36	0.862	มากที่สุด

ประเด็นการปฏิบัติตามหลักเกษตรปลอดภัย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
13. การใช้สารชีวภัณฑ์ไม่สามารถนำมาใช้กับการเกษตรปลอดภัย เพราะอาจทำให้จุลินทรีย์ในสารชีวภัณฑ์ตายได้	4.36	0.883	มากที่สุด
14. การเกษตรปลอดภัยต้องมีการสำรวจการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูพืช อย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์	4.33	0.800	มากที่สุด
15. การเก็บเกี่ยวผลผลิตควรอยู่ในระยะที่เหมาะสมตามเกณฑ์ในแผนควบคุมการผลิต	4.31	0.814	มากที่สุด
16. ควรมีการบันทึกข้อมูลการผลิตเกษตรปลอดภัยให้ถูกต้องหลังจากการปฏิบัติงานทุกครั้ง อย่างต่อเนื่องกันอย่างน้อย 2 ปี	4.30	0.849	มากที่สุด
17. ควรมีการเก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 5 ครั้งต่อปี และจัดทำประวัติใช้ดินย้อนหลัง 2 ปี ติดต่อกัน	4.30	0.870	มากที่สุด
18. การเกษตรปลอดภัยใช้ปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรได้ แต่ต้องควบคุมระยะเวลาในการใช้หรือตามข้อกำหนดของกรมวิชาการเกษตร	4.27	0.827	มากที่สุด
19. เกษตรปลอดภัยเป็นการช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.24	0.891	มากที่สุด
20. ผลผลิตที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยว และมีตำหนิจากโรคและแมลงศัตรูพืช ต้องทำการคัดแยกออกก่อนที่จะจัดเรียงลงในภาชนะบรรจุ	4.15	0.848	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.39	0.820	มากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข่าวสารด้านเกษตรปลอดภัย กับการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณโดยวิธีการคัดเลือกแบบนำตัวแปรอิสระเข้าสมการทั้งหมด (Enter) ไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกิน 0.70 และผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระทั้งหมด 7 ตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือ (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.83 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรหมู่บ้านม่วงคำ ได้แก่ การรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในด้านคุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยเฉพาะอิทธิพลในด้านเงื่อนไขของความรู้ ($b = 0.093$) และคุณธรรม ($b = 0.092$)

มีอิทธิพลสำคัญต่อการปฏิบัติเกษตรปลอดภัย ในส่วนของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกษตรปลอดภัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรมากที่สุด ($b = 0.115$) ดังนั้นการรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในด้านคุณลักษณะ 3 ประการ และในด้านเงื่อนไข 2 ประการ รวมถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกษตรปลอดภัยจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกษตรปลอดภัย กับการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรหมู่บ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตามการปฏิบัติเกษตรปลอดภัย		
	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t-value	p-value
1. ความพอประมาณ	0.072	2.367	0.019*
2. ความมีเหตุผล	0.076	2.744	0.007**
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี	0.072	2.236	0.026*
4. ความรู้	0.093	2.842	0.005**
5. คุณธรรม	0.092	2.913	0.004**
6. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกษตรปลอดภัย	0.115	2.901	0.004**
7. การรับรู้ประโยชน์ของเกษตรปลอดภัย	0.065	1.588	0.114 ^{ns}
ค่าคงที่ = 2.176 R = 0.728 R ² = 0.530 F = 34.167 Sig = 0.000			

หมายเหตุ: ^{ns} ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ

* มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยทำให้ทราบถึงความสำคัญของการรับรู้ข่าวสารเกษตรปลอดภัยที่ส่งผลทำให้เกษตรกรหมู่บ้านม่วงคำมีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้ การรับรู้ข่าวสารเกษตรปลอดภัยโดยทั่วไปมาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ซึ่งไม่เพียงแต่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรเท่านั้น แต่ได้สร้างการพัฒนาตัวบุคคลให้เกิดความตระหนักและแรงจูงใจให้เกษตรกรสามารถนำหลักการเกษตรปลอดภัยไปสู่การปฏิบัติได้จริง (พุดิสรรค์ เครือคำ และคณะ, 2564, หน้า 135-143) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนราศิณี แก้วไหลมา และคณะ (2560, หน้า 387-395)

ที่พบว่า เมื่อเกษตรกรได้รับรู้ข่าวสารผ่านการอบรมจะมีแนวโน้มในการได้รับองค์ความรู้เพิ่มขึ้นจนนำไปสู่การยอมรับในการทำเกษตรอินทรีย์ ดังนั้นเมื่อเกษตรกรได้ถูกเข้าเยี่ยมในพื้นที่ (Extension Visit) ร่วมกับการเข้ารับการฝึกอบรมการปฏิบัติ (Training) เกษตรปลอดภัย เพิ่มขึ้นก็ยิ่งจะส่งผลให้เกิดการระดมองค์ความรู้ที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย อาจนำไปสู่การยอมรับจนนำไปปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง (ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์คะทัศน์, 2561, หน้า 54-63) อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของจอห์นนี่ หลวงผ่าน และคณะ (2565, หน้า 116-143) ที่พบว่า การรับข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ยิ่งเกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลมากเท่าไรจะส่งผลต่อการนำความรู้ไปปฏิบัติตามมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ การรับรู้ข่าวสารในหมู่บ้านม่วงคำยังมาจากการจำหน่ายผลผลิตให้แก่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงที่มีถึง 2 แหล่งในพื้นที่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านม่วงคำ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารเกษตรปลอดภัยที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่ง โดยศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทั้ง 2 แหล่งนี้มีการดำเนินงานจัดทำแปลงสาธิต การส่งเสริมการปลูกพืชผัก ไม้ผล ภายใต้ระบบมาตรฐานอาหารปลอดภัย การเกษตรปลอดภัย ร่วมกับการรับซื้อผลิตผลทางการเกษตรที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบสารพิษตกค้างในพืช (มูลนิธิโครงการหลวง, 2567) ทำให้เกษตรกรต้องได้รับองค์ความรู้ด้านเกษตรปลอดภัยจากหน่วยงานก่อนการส่งผลผลิตเข้าในศูนย์พัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปองสุข ศรีชัย และคณะ (2561, หน้า 308-314) พบว่า การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในศูนย์พัฒนา เป็นการเพิ่มการรับรู้ข่าวสารในการผลิตทางการเกษตร

ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นถึงการรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ต่อการปฏิบัติเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรบ้านม่วงคำ ซึ่งมีอิทธิพลร่วมและมีความสอดคล้องกับการรับรู้ข่าวสารการเกษตรปลอดภัย ใน 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีและ 2 เงื่อนไขในด้านความรู้ และด้านคุณธรรม นำมาประยุกต์ใช้กับเกษตรกรตามความเหมาะสมเพื่อสร้างพื้นฐาน “ความพอมี พอกิน พอใช้” และต้องมี “สติปัญญาและความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ด้วย “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ วิถีชีวิตของเกษตรกรไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ทำให้มีต้นทุนการเกษตรกรรมและหนี้สินที่สูงมากกว่ารายได้ เกิดความไม่สมดุลและมั่นคงในครัวเรือน แต่หากเกษตรกรในชุมชนบ้านม่วงคำได้รับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยิ่งส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตามแนวทางเกษตรปลอดภัยมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ผู้วิจัยจึงได้อธิบายความสอดคล้องกันระหว่างหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ความรู้การปฏิบัติเกษตรปลอดภัยไว้ดังนี้ 1) ในด้านความพอประมาณ เป็นการใส่ใจในการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรปลอดภัย เกษตรกรลดการพึ่งพาสารเคมีทางการเกษตรและมีต้นทุนการผลิตที่ลดลงทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ และเป็นโอกาสในการสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง 2) ในด้านความมีเหตุผลด้วยการเล็งเห็นถึงผลกระทบของเกษตรเคมีและ

ต้องการเป็นการสร้างสังคมแห่งการแบ่งปันด้วยการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยจึงนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เกิดการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเกษตรกรรมชุมชนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถพัฒนาให้เป็นกลุ่มวิสาหกิจเกษตรปลอดภัยของชุมชนได้ในอนาคต 3) ในด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นการนำองค์ความรู้การปฏิบัติเกษตรปลอดภัยไปปรับใช้ในเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน มีอาหารที่ปลอดภัยจากสารเคมีอันตราย ทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ ได้ และมีการรับรู้ข่าวสารเกษตรปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง 4) ในด้านความรู้ เป็นส่วนที่มีอิทธิพลสำคัญร่วมกับการรับรู้ข่าวสารเกษตรปลอดภัย โดยความรู้ที่ได้รับทำให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติให้ตรงตามมาตรฐานเกษตรปลอดภัย และสามารถขอรับรองการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และ 5) ในด้านคุณธรรม เป็นส่วนที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการปฏิบัติเกษตรปลอดภัย ได้แก่ การตระหนักรู้เข้าใจในการปฏิบัติเกษตรปลอดภัย ที่จำเป็นต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้บริโภค ความขยัน อดทน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ และร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชน

โดยสรุปแล้ว ผลการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงการได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ผนวกการรับรู้ข่าวสารเกษตรปลอดภัยและการรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) มาประยุกต์ใช้ตามภูมิสังคมส่งผลให้เกิดการทำเกษตรปลอดภัย (GAP) อย่างต่อเนื่องที่บ้านม่วงคำ จนสามารถนำไปสู่การทำเกษตรปลอดภัยได้อย่างยั่งยืน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงการพัฒนา

1.1 ควรส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) และเกษตรปลอดภัยให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับพฤติกรรมการทำเกษตรให้สอดคล้องกับแนวทางเกษตรปลอดภัย (GAP)

1.2 ควรใช้จุดแข็งของเกษตรกรในพื้นที่ เช่น การไม่มีหนี้สิน การออม และการเข้าร่วมกลุ่มชุมชน เป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้ยั่งยืนทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและสังคม

1.3 ควรส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนในการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนด้านความรู้ ทรัพยากร เทคโนโลยี และการเข้าถึงตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัย

1.4 ควรสร้างและขยายเครือข่ายเกษตรกรเกษตรปลอดภัยในชุมชน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลการศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยด้านการปฏิบัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การทำปุ๋ยสัตรว์ปลอดภัย การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำปลอดภัย และการทำเกษตรอินทรีย์

2.2 ควรศึกษาแนวทางการสร้างผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับความสามารถในการขับเคลื่อนชุมชนตามแนวทางเกษตรปลอดภัย

2.3 ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการในชุมชนที่บูรณาการองค์ความรู้ด้านเกษตรปลอดภัยร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณธรรม ความรู้ และความเข้มแข็งของสังคมชุมชน

2.4 ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนอื่น ๆ ในระดับพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ในการทำเกษตรปลอดภัย โดยมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหลักในการพัฒนา

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) และการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตรปลอดภัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการปฏิบัติเกษตรปลอดภัย (GAP) ของเกษตรกร ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ เกษตรกร ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมสร้างการรับรู้ข่าวสารการเกษตรปลอดภัยที่ทันสมัย โดยอาจมีรูปแบบการพัฒนาองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ในแปลงสาธิตของศูนย์ฯ และโรงเรียนเกษตรกร เป็นต้น (Van den Berg, Phillips, & Morales-Abubaka, 2023) อย่างไรก็ตามการพัฒนาการเกษตรของชุมชนจะประสบผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องได้รับอิทธิพลจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมแรงในการขับเคลื่อนด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาบนพื้นฐานความพอเพียงและพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด ทำให้การเกษตรปลอดภัยดำเนินไปได้อย่าง “สมดุล มั่นคง และเกิดความยั่งยืน” นำมาซึ่ง “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกร ชุมชน และสังคมเกษตรกรรมของประเทศไทย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ทองมีทิพย์. (2564). พัฒนาการเกษตรกรรมของประเทศไทยในมิติด้านการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. *วารสารพัฒนศาสตร์*, 4(1), 132-162. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/gvc-tu/article/view/252520/170967>
- เกษม วัฒนชัย และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). CSR ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์.
- จอห์นนี่ หลวงผ่าน, พุฒิสรรค์ เครือคำ, ปิยะ พลະปัญญา และกอบลาพ อารีศรีสม. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกผักอินทรีย์ ในนครหลวงเวียงจันทร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารผลิตภัณฑ์การเกษตร*, 4(2), 116-143. <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/japmju/article/view/255684/174589>
- ชลธิชา นิवासประภคิต. (2565). *คู่มือการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร มกษ. 9001:2556*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมเกษตรสร้างสรรค์ (ศนก.), สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.).
- ณัฐพล ขานหมัด. (2560). *วนเกษตร วิถีสู่ความยั่งยืน (เอกสารเผยแพร่ ฉบับที่ 559)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.
- ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์คะทัศน์. (2561). การยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกรในจังหวัดอ่างทอง. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*, 35(3), 54-63. <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/MJUJN/article/view/200707/140287>
- นราศิณี แก้วไหลมา, สุรพล เศรษฐบุตร, บุศรา ลิ่มนรินทร์กุล และประทานทิพย์ กระมล. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลแม่หอพระอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารเกษตร*, 33(3), 387-395. <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/joacmu/article/view/243471>
- ปองสุข ศรีชัย, ธนวัฒน์ ชันติวงศ์, หริพล ธรรมนารักษ์ และสมควร สงวนแพง. (2561). การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหลวง: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 6(2), 308-314. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JCDLQ/article/view/123926/94080>
- โปรดปราน เสรีวงค์สัตย์. (2566). ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 4(3), 1-12. <http://so08.tci-thaijo.org/index.php/AJPP/article/view/766/1387>

- ผการัตน์ พินิจวัฒน์. (2565). ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. *วารสารศิลปะศาสตร์ราช มงคลสุวรรณภูมิ*, 4(1), 202-212. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/258274/173134>
- พุทธิสรณ์ เครือคำ, พหล ศักดิ์กะทัศน์, นภารัตน์ เวชสิทธิ์นิกรัย และปภพ จีรัตน์. (2564). การยอมรับ การส่งเสริมปลูกพืชผักในระบบการเพาะปลูกที่ดีของเกษตรกรชนเผ่ากระเหรี่ยงในพื้นที่ศูนย์ พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*, 38(1), 135-143. <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/MJUJN/article/view/212096/170649>
- มนัส สุวรรณ, สมาน พูแสง, ณรงค์พันธ์ ฉุนรัมย์, วรพล วัฒนเหลือองอรุณ และชนมธันธ์ สุวรรณ. (2564). กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนบนพื้นฐานของศาสตร์พระราช. *พินเนศวร์ สาร*, 17(2), 1-14. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/pikanasan/article/view/250704>
- มูลนิธิโครงการหลวง. (2567). *ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่*. เข้าถึงได้จาก <https://royalproject.org/devstation/maesamai>
- _____. (2567). *ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย*. เข้าถึงได้จาก <https://royalproject.org/devstation/nonghoi>
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2565). *เศรษฐกิจพอเพียง*. เข้าถึงได้จาก https://www.chaipat.or.th/site_content/item/3579-2010-10-08-05-24-39.html
- สุขเมธ ตันติเวชกุล. (2550). *หลักธรรม หลักทำตามรอยพระยุคลบาท*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธา.
- อาทิตยา พองพรหม. (2562). *หลักการและรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืน (เอกสารเผยแพร่ฉบับที่ 503)*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.
- IFOAM. (2022). *Sustainable Development*. Retrieved from <https://www.ifoam.bio/our-work/what/sustainable-development>
- Van den Berg, H., Phillips, S., & Morales-Abubakar, A. L. C. (2023). *Monitoring, evaluation and learning in farmer field school programs: A framework and toolkit*. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO).

